

Особи, яким надано статус біженця в Україні, мають також рівні з громадянами України права у шлюбних і сімейних відносинах

Іноземець або особа без громадянства, яким надано статус біженця в Україні, мають рівні з громадянами України права у шлюбних та сімейних відносинах, а також мають право на одержання грошової допомоги, пенсії та інших видів соціального забезпечення, в тому числі на державну допомогу сім'ям з дітьми, в порядку, встановленому законодавством України, та користування житлом, наданим у місці проживання. Зокрема, Постановою Кабінету Міністрів України № 1016 від 6 липня 1998 року затверджено Порядок надання біженцям грошової допомоги та пенсій. Юридичним документом, що підтверджує надання статусу біженця, є посвідчення біженця. На виконання статті 5 Закону України «Про біженців та осіб які потребують додаткового або тимчасового захисту» Постановою Кабінету Міністрів України № 202 від 14 березня 2012 року затверджено Положення про посвідчення біженця.

Посвідчення біженця - паспортний документ, який посвідчує особу його власника та підтверджує факт надання їй в Україні статусу біженця і є дійсним для реалізації прав та виконання обов'язків, передбачених законами України, в тому числі Законом України «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту». Цей документ видається строком на один рік. Під час перересстрації біженця органом міграційної служби за місцем його проживання дія зазначеного посвідчення продовжується. Посвідчення біженця видається іноземцю або особі без громадянства, які досягли 16-річного віку, органом міграційної служби в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі на підставі рішення Державного комітету України у справах національностей та міграції про надання іноземцю або особі без громадянства в Україні статусу біженця.

Проблема біженців залишається важливою не тільки національною, а й міжнародною проблемою. Водночас Україна як правова держава і член ряду міжнародних організацій має виконувати свої зобов'язання із забезпечення основних прав біженців, у тому числі політичних. Не можна звужувати поняття біженця в національному законодавстві, оскільки цим самим ми робимо крок назад щодо правильного розуміння суті проблеми. Слід продовжити вдосконалення національного законодавства щодо визначення поняття політичних біженців в Україні і нарешті надати йому належне правове регулювання, враховуючи при цьому особливості регулювання питання міжнародними нормативними актами.

ЄВРОПЕЙСЬКА ХАРТІЯ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ЯК ФУНДАМЕНТАЛЬНА ПРАВОВА ОСНОВА ПОВУДОВИ ЛОКАЛЬНОЇ ДЕМОКРАТИ В УКРАЇНІ

Іванова Т.М., здобувач кафедри історії держави і права НАВС

Питання розбудови місцевого самоврядування в Україні є актуальним з огляду на сучасний стан існування цієї інституції, зокрема в частині необхідності повноцінного забезпечення здійснення територіальною громадою самоуправління, самофінансування і

Сучасні тенденції регіональної політики і концепції адміністративної реформи, яка ще не завершена, свідчать про реальні потреби організаційно-правових змін на рівні села, району, міста, що обумовлює проведення глибокого переосмислення самоврядної проблематики, у тому числі через призму європейських стандартів.

Європейська хартія місцевого самоврядування є основним міжнародно-правовим документом для країн - членів Ради Європи, який містить стандартні вимоги щодо організації управління на місцях на засадах місцевого самоврядування. Її метою є встановлення загальноєвропейських стандартів щодо визначення і захисту прав територіальних громад і органів місцевого самоврядування, що забезпечують їх активну участь у вирішенні питань місцевого самоврядування.

Європейська хартія місцевого самоврядування є першим юридичним документом, що гарантує дотримання принципу субсидіарності державами.

Відповідно до Хартії місцева влада повинна здійснювати управління і контролювати значну частину публічних зобов'язань в інтересах місцевого населення і під свою відповідальність. Згідно з принципом субсидіарності, Хартія передбачає, що публічні зобов'язання повинні реалізовуватися на найбільш близькому до населення рівні, і мають відноситися до вищого адміністративного рівня тільки в тому випадку, якщо рішення таких завдань силами місцевих адміністрацій є неефективним або неможливим.

Визначення поняття місцевого самоврядування в Законі України «Про місцеве самоврядування в Україні» відповідає Європейській хартії місцевого самоврядування, оскільки під місцевим самоврядуванням розуміється не тільки гарантоване державою право, але і реальна здатність територіальної громади самостійно вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції й законів України.

На сьогодні неможливо однозначно визначити теоретичну базу місцевого самоврядування в нашій країні, оскільки місцеве самоврядування одночасно поєднує в собі як державні так і громадські елементи, а органи місцевого самоврядування займаються як місцевими справами, так і виконують повноваження, надані їм органами державної виконавчої влади.

Отже місцеве самоврядування є набагато складнішим і багатоманітнішим соціальним явищем, ніж це можна побачити, спираючись на формальний аналіз норм Конституції і законів України, які визначають принципи його організації та функціонування. Саме тому, довкола місцевого самоврядування продовжують виникати перманентні дискусії, у яких відображається не те, чим є насправді місцеве самоврядування, а те, яким воно повинно бути згідно суб'єктивних поглядів того чи іншого автора.

Найбільш ґрунтовними дослідженнями цієї проблеми є праці наступних вчених В.Б. Авер'янова, О.В. Батанова, В.І. Борденюка, В.В. Кравченка, М.І. Корніска, А.М. Колодія, О.В. Петришина, В.Ф. Погорілка, М.В. Пітцика, О.Ю. Тодики, О.Ф. Фрицького, М.В. Шаповала та ряд інших

Указані автори одностайні в тому, що нині є вкрай важливим реформування місцевого самоврядування у таких напрямках

вдосконалення адміністративно-територіального устрою, упорядкування взаємовідносин між органами місцевого самоврядування; ліквідація внутрішньої суперечності нормативно-правових актів, що регламентують діяльність місцевого самоврядування; досягнення оптимального співвідношення децентралізації і централізації влади; забезпечення збалансованості соціально-економічного розвитку регіонів з урахуванням їх історичних, географічних та демографічних особливостей.

Не торкаючись всіх аспектів цієї багатопланової проблеми, на певну нашу думку, вихідною методологічною основою для характеристики місцевого самоврядування, має бути визнання його як характерного сучасного суспільного життя, у якому поєднуються самоврядні і державницькі засади, що співіснують між собою, доповнюючи одна одну. Саме тому в Основному Законі України закладена подвійна природа місцевого самоврядування.

Змістовний зв'язок державного управління та місцевого самоврядування випливає із частини першої ст. 38 Основного Закону України, відповідно до якої «громадяни України мають право брати участь в управлінні державними справами, у всеукраїнському та місцевих референдумах, вільно обирати та бути обраними до органів державної влади та органів місцевого самоврядування». Цитоване положення, що запозичене, по суті, із ст. 25 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права (ООН, 1966 р.), згідно з якою кожний громадянин повинен мати без будь-якої дискримінації і без необґрунтованих обмежень право і можливість «брати участь у веденні державних справ як безпосередньо, так і за посередництва вільно обраних представників», не повинно зводитися лише до діяльності органів державної влади.

Аналогічний підхід зафіксований і в Європейській хартії місцевого самоврядування, яка, враховуючи те, що право громадян на участь в управлінні державними справами є одним із демократичних принципів, які поділяються всіма державами - членами Ради Європи, визначає місцеве самоврядування як «право і спроможність місцевих властей, у межах закону, здійснювати регулювання й управління суттєвою часткою державних справ, які належать до їхньої компетенції, в інтересах місцевого населення».

Пухтинський М.О. і Толкованов В.В. вважають, що на основі Європейська хартія місцевого самоврядування може бути реалізовано різні моделі місцевого самоврядування, які можуть суттєво відрізнятися одна від одної. При приєднанні до Хартії кожна з держав, дотримуючись загальноєвропейських стандартів, має виробити свою національну модель самоврядування виходячи з власних потреб і традицій. Тому, незважаючи на певну стандартизацію засад місцевого самоврядування у різних країнах-учасницях Хартії, його національні риси у цих країнах не лише не втрачаються, а й набувають більшого значення.

Очевидним є те, що реалізація положень Європейської хартії місцевого самоврядування є запорукою побудови локальної демократії в Україні, існування дієвого місцевого самоврядування, завдяки якому